

Előfizetési ár:

Egész évre ——— 4 K.
Fél évre ——— 2 K.
Negyed évre ——— 1 K.
Egyes szám ——— 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszerez egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ
m. kir. főerdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

- A gyantatermelésről. (Roth Gyula.)
- Az állami alkalmazottak anyagi helyzetének javítása.
- A háborúban rokkanttá lett erdészeti alkalmazottak segélyezésére szolgáló alapra befolyt adományok.
- Gazdasági tanácsadó: A baromfiak tojásveséről és a lágyléjű tojásokról. (Bászel Elek.) — A raj befogása. (Ignác Sándor.)
- Különfélék: Kormányváltozás. — Pályázati hirdetés az erdői szakiskolák tanulóinak felvétele ügyében. — Magyar vadászok országos szövetsége. — Nevelési segély a hadiárvaiknak.
- Változások az erdészeti szolgálat köréből.
- Előfizetési díjak nyugtázása.
- Szerkesztői üzenetek.

A gyantatermelésről.

Írta: Roth Gyula m. kir. erdőtanácsos.

A gödrös eljárásoknak a hátránya az edényes rendszerekkel szemben elsősorban az, hogy a nyers balszam minősége ugyanannál a fánál évről-évre csökken. A balszam a sebzés helyéről lecsurog a gödörbe. Útközben természetesen a könnyen illó terpentinolajnak egy része — a balszam legértékesebb alkotó része — elpárolog. Mennél hosszabb az út a sebzéstől a gyűjtőgödörig, annál nagyobb a veszteség. A gödör a fa aljában van, a hajkot pedig évről-évre felfelé nagyítják, annyira, hogy 3—5 méterre, sőt ennél magasabba is megnő. Ezért évről-évre kevesebb lesz az összegyűjtött nyersbalszamnak a terpentintartalma. De nemcsak a terpentintartalom csökkenése okozza az érték apadását. A gyantának mindig csak egy része folyik le magától egészen a gödörig, ez a *folyt* vagy *csurgott gyanta*, egy része ellenben rászárad a fára, a honnan azt időről-időre lekaparják és összegyűjtik. Ez a *kapart gyanta*. A kapart gyantából már a terpentinolaj legnagyobb része elpárologott és abban csak mintegy 3—6% maradt meg, ennek értéke e miatt jóval kisebb; hozzá még a kaparás alkalmával jelentékeny része veszendőbe is megy, mert a kemény gyanta a kaparó alatt pattog és elugrik. Stöger megállapítása szerint eleintén a kapart gyanta az egész termelt mennyiség 30%-át teszi, később azonban ez 70%-ig emelkedik.

Száradás közben nemcsak a terpentinolaj távozik, de a levegő behatása alatt a balszam vegyi összetételében is

változás áll be, a mely külsőleg is nyilvánul abban, hogy a balszam színe sötétedik, barnul. A barnulással együtt pedig ismét csökken az érték, mert a legrágábbak a világos színű gyanták.* A már megbarnult, a fára száradt gyanta felett elfolyó friss, majdnem szintelen gyanta az előbbinek egy részét feloldja és magába veszi, ennek következtében ez is barnul, értéke csökken.

Hátrányos továbbá a gödrös haj a fák egészsége és műszaki használhatóság szempontjából is. Mennél nagyobb a gödör, annál nagyobb az általa okozott kár. A fa tövében vágott nagy gödör a fa szilárd állását veszélyezteti és a széltörés és hőnyomás veszélyét fokozza. A gödör azonban megtekinthető a földalatti hulla-
gödrökkel és földdel is, ez a víz poshad, a korhadás és rothadás fészkevé lesz s a fa úgy élettanilag, mint műszakilag szenved e miatt.

Még a tűzveszély is — a mely egyébiránt a gyantakerdőkben mindig fokozott figyelmet követel — nagyobb a gödrös eljárásnál, mert a föld közvetlen közelében levő, nagy gödrökben mindig van gyanta, a mely a legkisebb futótűznél kigyullad, a tüzet táplálja s a hajk mentén a koronákba vezet; azonkívül a kapart gyanta nagy mennyisége mellett mindig több a földre esett gyantahulladék, a mi a tüzet ismét elősegíti.

Ezért mindig arra kell törekednünk, hogy a gödrös eljárást mellőzzük, illetőleg kizorítsuk. Az edényes eljárásnak a gödrössel szemben sok előnye mellett csak az az egy hátránya van, hogy az edények költségesek. Ez a hátrány azonban nem nagy, mert hiszen a gödrök készítése is pénzbe kerül és az egyszer beszerzett edény épp úgy használható évek hosszú során át, mint a gödör, sőt még tovább is, e mellett a tapasztalat szerint a nyert balszam és gyanta úgy minőségben, mint mennyiségben lényegesen jobb, illetőleg több, az edények beszerzési költsége tehát megtalálja ebben a fedezetét.

Összehasonlító kísérleteinknél a hornyolás — a mint fentebb említettem — jóval kedvezőbb eredményt adott, mint a fejszével való hajkolás. (Folyt. köv.)

* A kereskedelemben a gyantákat színük szerint osztályozzák, az osztályozás alapját az amerikai színskála képezi. A legjobb minőséget WW-vel, a másodikat WG-vel, a többieket Abc betűivel N-től kezdve visszafelé jelzik.

Az állami alkalmazottak anyagi helyzetének javítása.

Az új kormánynek a képviselőház június 21-i ülésén történt bemutatkozása alkalmával *gróf Esterházy Móricz* miniszterelnök az állami alkalmazottak anyagi helyzetének javítása érdekében tervezett intézkedésekről a következő kijelentéseket tette:

T. Ház! A legnagyobb odaadással és szeretettel kíván foglalkozni a kormány a közszolgálati alkalmazottak ügyével (Élénk helyeslés a baloldalon.), teljes tudatában annak, hogy az életszükségleti cikkeknek az a megdrágulása, a mely a háborúnak minden várakozás elleni hosszú tartama alatt beállott, erre a fix-fizetéses társadalmi osztályra nehezedik a legsúlyosabban. (Igaz! Úgy van! a baloldalon.) A segítség sürgős és ezért először a kormány már a felhatalmazási törvényjavaslatban is fölvetett egy-néhány intézkedést, a melynek célja, hogy egyfelől a nyugdíjasok is bizonyos háborús segélyben legyenek részesíthetők, másfelől pedig a háború alatt megakadt előléptetések is foganatosíthatók legyenek. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Másodsor a javaslat tárgyalása során a kormány indítványt fog betervezni arra nézve, hogy az állami alkalmazottak családi pótléka fölemeltesse és bizonyos újabb kategóriákra kiterjessze, (Élénk helyeslés a baloldalon.) valamint arra nézve is, hogy a tisztviselői kar által régóta joggal kívánt státuszrendezés lehetővé váljék. (Élénk helyeslés és taps a baloldalon.) Harmadsor a mi az október végéig megállapított háborús segélyeket illeti, ezek megújítása és felemelése tárgyában a kormány idejekorán fog külön előterjesztést tenni. A tisztviselői szolgálati pragmatikának előkészítése a kormánynak szintén sürgős gondját képezi. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Majd *Gratz Gusztáv* pénzügyminiszter betervezte az 1917—18-iki költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló felhatalmazási törvényjavaslatot (indeminitas), a mely az állami alkalmazottak anyagi helyzetének javítása érdekében a következő rendelkezéseket tartalmazza:

A 6. § a hadisegélyek fölemeléséről intézkedik, melyek 1917 okt. 1-től kezdődő hatálylyal a következőképp állapítatnak meg: a) évi 96 K segély az elesettnek (eltűntnek, meghaltak) minden törvényes vagy törvényesített atyátlan árvája részére és pedig a fiárvánál a tizenhatodik, a leányárvánál a tizennegyedik életév betöltéséig; b) egyenként évi 192 K segély az elesettnek (eltűntnek, meghaltak) törvényes vagy törvényesített szülőtlén árvái részére, hacsak egy vagy két ilyen árva maradt hátra és egyenként évi 132 K segély, ha kettőnél több ilyen árva maradt hátra és pedig a fiárvánál a tizenhatodik, a leányárvánál a tizennegyedik életév betöltéséig; c) évi 144 K segély az elesettnek (eltűntnek, meghaltak) minden házasságon kívül született árvája részére abban az esetben, ha az elesettnek (eltűntnek, meghaltak) özvegye katonai özvegyi nyugdíjat és az 1915. évi XV. t.-cz. 7. §-ának 7. pontja szerint segélyt kap és pedig a fiárvánál a tizenhatodik, a leányárvánál a tizennegyedik életév betöltéséig; d)

egyenként évi 264 K segély az elesettnek (eltűntnek, meghaltak) házasságon kívül született és a c) pont alá nem eső olyan árvái részére, a kiket az elesett (eltűnt, meghalt) tartott el, ha csak egy vagy két ilyen árva maradt hátra és egyenként évi 204 K segély, ha kettőnél több ilyen árva maradt hátra és pedig a fiárvánál a tizenhatodik, a leányárvánál a tizennegyedik életév betöltéséig.

A 7. § szerint felhatalmaztatik a miniszterelnök, hogy a hadiárva és a hadirokkantak gyermekeinek neveltetésével és gyógyításával felmerülő költségek fedezésére szolgáló és az Országos Hadigondozó Hivatal kezelése alatt álló «Hadiárvaalap» részére az 1917—18. évre szóló javadalmazásként összesen 1.500,000 K-t engedélyezhessen.

8. §. A lemondott kormánynak az az intézkedése, a melylyel az állami, vármegyei, államvasúti és egyéb közszolgálati alkalmazottak részére a legszükségesebb ruházati és egyéb felszerelési cikkek beszerezhetése céljából egyszersmindenkorra szóló ruházatbeszerzési segélyeket engedélyezett, jóváhagyatik.

9. §. Felhatalmaztatik a kormány, hogy az 1917. évre rendeleti úton megállapítandó egyszeri segélyeket engedélyezhessen az állami és vármegyei nyugdíjasok, az állami és vármegyei alkalmazottak özvegyei és szülőtlén árvái, az 1848—49-iki honvédnnyugdíjasok és az 1848—49-iki honvédeknek nyugdíjban részesülő özvegyei részére, továbbá mindazoknak a nyugdíjasoknak, özvegyeknek és szülőtlén árváknak is, a kik az országos tanári nyugdíjintézet, az országos tanítói nyugdíj- és gyámintézet, a m. kir. államvasutak nyugdíjintézete vagy nyugbérpénztára vagy valamely községi nyugdíjintézet terhére állandó ellátást (nyugdíjat, nyugbért, özvegyi nyugdíjat, özvegyi segélypénzt, nevelési járulékot, nevelési pótlékot, árva-segélypénzt, gyermeksegélyt) élveznek.

11. §. Felhatalmaztatik a kormány, hogy az V—XI. fizetési osztályokba tartozó állami és vármegyei tisztviselőknél az egyes fizetési osztályok keretén belül a magasabb fizetés természetével bíró illetményekre igényt adó szolgálati időt (várakozási időt), amennyiben az három évet meghaladna, 1917. évi július hó 1-től számítandó hatálylyal rendeleti úton három évre szállíthassa le, továbbá, hogy a rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) mellett alkalmazott állami altiszteknél és szolgáknál a magasabb fizetés természetével bíró illetményekre igényt adó szolgálati időt (várakozási időt), a mennyiben az három évet meghaladna és a mennyiben és a hol az indokoltnak mutatkozik, 1917. évi július hó 1-től számítandó hatálylyal rendeleti úton három évben állapíthassa meg.

A 13. § az állami, vármegyei és államvasúti alkalmazottak családi pótlékaról intézkedik. Az 1912. évi XXXV. t.-cz. az állami alkalmazottakat a családi pótlék szempontjából két csoportba osztotta s az 1-ső csoportbeli alkalmazottak minden gyermek után évi 200 K, a 2-ik csoportbeli alkalmazottak pedig évi 100 K családi pótlékot kaptak.

Az új rendelkezések szerint az állami alkalmazottak 1917. évi július hó 1-től kezdve a családi pótlék szempontjából négy csoportba fognak tartozni s a családi pótlék az

eddig megkívánt feltételeknek megfelelő minden gyermek után fejenként :

- a) az 1. csoportba tartozó alkalmazottaknál évi 400 K
 b) a 2. „ „ „ „ 240 „
 c) a 3. „ „ „ „ 200 „
 d) a 4. „ „ „ „ 160 „

Az új 1. csoportba tartoznak a tisztviselők ;

az új 2. csoportba az állami kiseddévónók, díjnokok, a m. kir. államrendőrség és a m. kir. határrendőrség őrszemélyzetének, továbbá a m. kir. pénzügyőrség és a m. kir. csendőrség legénységének tagjai, valamint a m. kir. csendőrségnek rangosztályba nem sorozott havidíjasai, végül az állami vasgyáraknál és az állami kőszénbányászatnál rendszeres illetmények élvezetében álló altisztek, valamint a posta, távirida és távbeszélő alkalmazottak C táblázatának egyes csoportjai és a m. kir. államvasúti alkalmazottak B táblázatának egyes csoportjaiba tartozó alkalmazottak ;

az új 3. csoportba tartoznak az állami és vármegyei altisztek és szolgák, a m. kir. államvasúti alkalmazottak B táblázatának egyes csoportjai, valamint napibéres altisztjelöltjei, a posta, távirida és távbeszélő alkalmazottak C táblázatának egyes csoportjai, valamint az itt alkalmazott napidíjas, napibéres vagy havidíjas művezetőjelöltek és műszerészek ;

az új 4. csoportba tartoznak az állami hivatalokban, intézetekben és vállalatokban, továbbá a vármegyéknél, a m. kir. államvasutaknál, az állami vasgyáraknál és az állami kőszénbányászatnál havibér vagy napibér mellett állandóan alkalmazott kezelők, művezető-jelöltek, altisztek és hivatalszolgák valamint az állami és vármegyei útkaparók.

Az államerdészeti altisztek és szolgák (főerdőr, famester, erdőőr, erdőlegény, segéderdőőr, hivatalszolga) tehát a 3. csoportba tartoznak.

Mint hogy a rendelkezés hatálya — a cselédek, napszámosok, munkások és munkásnők, valamint az ezekhez hasonló minőségben alkalmazottak kivételével — az összes állami alkalmazottakra kiterjed, tekintet nélkül arra, hogy évi fizetést, zsoldot, havidíjat, napidíjat, havibért vagy napibért élveznek-e, ennél fogva nyilvánvaló, hogy az államerdészetenél állandóan alkalmazott napibéreseket is megilleti a 4. csoportba tartozó alkalmazottaknak járó évi 160 K családi pótlék. Ilyen állandó alkalmazottak az államerdészetenél egyebek közt a napibéres kertész, éjjeli őr, gátőr, havasőr, legelőőr, patakőr, raktárőr, rakpartőr, tanyaőr, vadőr, vágásőr, havibéres erdőőr, napibéres erdőőr, napibéres segéderdőőr, póterdőőr, kerülő, napibéres, napibéres hivatalszolga, postaküldőncz, felvigyázó, napibéres útkaparó, vasúti állomási őr, vasúti fékező, vasúti gépápoló stb. stb.

Az új rendelkezéseknek 1917. évi július hó 1-ig visszaható ereje van s így az állami alkalmazottak az őket megillető magasabb összegű családi pótlékot az 1917. év harmadik évnegyedére már meg fogják kapni.

A háborúban rokkanttá lett erdészeti alkalmazottak segélyezésére szolgáló alapra befolyt adományok.

Az alábbi sorokat vettük :

Nagyságos Szerkesztő Úr! Az állami akciónak Papp László m. kir. erdőmérnök úr vezetése alatt levő sárosvármegyei felsővízközi építésvezetőségénél alkalmazott erdészeti altisztek és munkavezetők által a háborúban elesett erdészeti altisztek árvái részére az idecsatolt gyűjtőív szerint összegyűjtött 324 K összeget azon kéréssel küldjük meg, hogy azt az e célra már létesített alaphoz csatolni méltóztassék.

Mély tisztelettel kérjük, hogy az összegeket *«Az Erdő»* című lapban névszerint közzétenni méltóztassék.

Felsővízköz, 1917. évi június hó 19-én.

Hoffer Kálmán m. kir. famester.

Kodilla Péter m. kir. erdőőr.

Gyűjtőív a háborúban elesett vagy elhalt állami erdészeti altisztek hátramaradt árvái javára. Adakoztak : Palágyi Miklós vállalkozó 40 K ; Hoffer Kálmán m. kir. famester 10 K ; Kodilla Péter m. kir. erdőőr 10 K ; Szomora József m. kir. erdőőr 10 K ; Nagy Lajos m. kir. erdőőr 12 K ; Juhász Mihály m. kir. erdőőr 12·50 K ; Fodor János vállalkozó 10 K ; Németh Gyula munkavezető 10 K ; Hambersch Imre téglamester 10 K ; Tóthfalussy Miklós vállalkozó 10 K ; Ogovzalek Ádám téglamester 100 K ; Obermayer Sándor m. kir. erdőőr 10 K ; Nagy Pál vállalkozó 20 K ; Hauszmann József m. kir. erdőőr 10 K ; Vimovszky Kálmán 12·50 K ; Csékan József állami ig. tanító 1 K ; Frank József csendőr őrsv. 2 K ; Krájbik Sándor csendőrőrmester 3 K ; Papp László m. kir. erdőmérnök 20 K ; N. N. 1 K ; Összesen 324 K.

Midőn a nemesszívú adakozóknak az Országos Erdészeti Egyesület őszinte köszönetét tolmácsoljuk, egyben tudatjuk, hogy a beküldött összeg az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt s a háborúban rokkantakká lett erdészeti alkalmazottak segélyezésére szolgáló alaphoz csatoltatott.

Gazdasági tanácsadó.

A baromfiak tojásevéséről és a lágýhéju tojásokról.

A baromfinak egyik legrosszabb és főleg a legtöbb bosszúságot okozó szokása az, a midőn saját tojását a letojás után azonnal kikezdi. E rossz szokásnak oka csak az unalom, épen úgy, mint a lovaknak karórágása, bőfögése és szörése stb., ezt igazolja az a körülmény, hogy a tojásevés rossz tulajdonságát főleg olyan állománynál észlelhetjük, mely szűk helyhez van kötve, illetőleg a mely a kapargálástól, járás- és keléstől stb. időtöltéstől meg van fosztva.

A baromfit leszoktatni e rossz szokásától lehetetlen, a miért is a legajánlatosabb az ezen szokásban szenvedő baromfit a piacon értékesíteni vagy levágni, nehogy az egyik a másiktól azt eltanulja. Azok az eljárások, a miket e rossz szokás ellen ajánlanak, semmit sem érnek. Egyesek

porcellán-tojásoknak vagy kifúrott és gipszszel megtöltött tojásoknak a tojásfészkekben való elhelyezését ajánlják; mások az ilyen hibában szenvedő tyúkok csőrének hegyét ajánlják levágni, csak hogy ennek éppen úgy, mint az előbbinek, szintén nincs eredménye, mert ha csőrük tompa is, avval éppen olyan jól tudják a tojásokat feltörni, mint a sértetlen csőrrel.

Akármit is csinálunk a tyúkokkal, azokat erről leszoktatni nem lehet, védekezni azonban védekezhetünk ellene és pedig nemcsak az által, hogy kifutóikat nem korlátozzuk, hanem főleg oly csapófészkek által, a melyek úgy vannak szerkesztve, hogy a mint a tyúk tojását tojja, az a csapófészkeknek egy erre a célra külön készített tartályába gurul, a hová a tyúk be nem hatolhat.

Ilyen csapófészket mindenki készíthet magának, ha a meglévő csapófészkek feneke fölé eséssel bíró második feneket készít, úgy hogy annak vége és a csapófészkek hátsó fala között legalább is olyan hézag maradjon, a melyiken keresztül a tojás hossz tengelye irányában is áteshetik; hogy azután a tojás el ne törhessen, a ferde fenék és az alsó fenéknek az a része, a hová a tojás legurul, jó vastag nemezzel kibélelendő.

A baromfinak még egy másik, szintén nem kis bosszúságot okozó tulajdonsága a lágyhéjú tojások rakása; ennek oka az, hogy a tojás héja nem tartalmaz elegendő foszforsavas meszet. Megjegyezzük, hogy a lágyhéjú tojások termelése nem rossz szokás, hanem csak múlt tulajdonság, a melynek oka főleg a baromfi egyoldalú és foszforsavas mézben szegény táplálásában és a mozgás hiányában rejlik, az utóbbit mi sem igazolja jobban, mint az, hogy rendszerint az elhízott tojók szenvednek ezen tulajdonságban; de a mit a jelzett okokon változtatunk, akkor ez a kellemetlen tulajdonság rövid időn belül megszűnik. Így jártam 1908-ban én is arany sebright bantámjaimmal (törpe tyúkjaimmal), ugyanis addig, a míg állandóan Budapesten laktam, kénytelen voltam bantámjaimat szűk ketrecben tartani, mi sem természetesebb, hogy állatkáim, daczára annak, hogy proteinben (zsírban) szegény és igen kimért eséségen tartottam, mégis rettenetesen elhíztak, úgy hogy a tojások nemcsak lágyhéjúak, hanem terméketlenek is voltak, mivel a kakas kövérsége folytán csaknem teljesen tenyészképtelenné vált, azonban a mint még ugyanazon év májusában a Temesvár melletti Mehala községbe (már Temesvár Ferencváros) költözököttem, illetőleg a mint törpe tyúkjaim ismét szabadon járhattak és kelhettek, rövid néhány hét múlva minden egyéb beavatkozás nélkül a tojások teljesen normálisak, a kakas meg tenyészképesé lett. Tehát az esetelt körülményből is látható, hogy a lágyhéjú tojások előidéző oka főleg a mozgás hiánya és az ebből következő elhízás, valamint az egyoldalú eséssel való etetés, különösen, ha az étrend nélkülözi a foszforsavas meszet. Már pedig a legtöbb tenyésztő azt hiszi, ha állományával a konyhájában felhasznált tojások héját megeteti, akkor már mindent elkövetett a lágyhéjú tojások elkerülése céljából; hogy az még igen keveset jelent, az a fentiek után bővebb kommentárt nem igényel.

Már most lássuk, hogy a megfelelő mozgáson kívül

milyen eséssel lássuk el az olyan állományt, melynek tojásai lágyhéjúak? Az ilyen állománynak nyújtunk minél több szemes eséséget, mivel a szemes esésé foszforsavas vegyületekben bővelkedik. A szemes esésé álljon fele részben árpa- és búzaocsuból vagy árpa- és búzahulladékból, melyhez még esetleg kevés zabocsu vagy zabhulladék is adható. A tengeri etetése, daczára annak, hogy szintén szemes esésé, az adott esetben nem ajánlható, részben, mert magas szénhidrát tartalmánál fogva hízlal, másrészt, mivel szemes állapotban igen nehezen emészthető. A szemes eséségen kívül etessünk még sok zöldtakarmányt is, mint pl. lóhere, luczerna, szecsákát, télen meg felszeletelt takarmányrépát; végül még a főtt vagy nyers húshulladék nyújtásáról se feledkezzünk meg.

Lesznek talán olyanok a t. olvasók közül, a kik azt fogják kérdezni, hogy a ki nem rendelkezik elegendő nagy baromfudvarral és olyan helylyel, a hová a baromfi kijárhat, hogyan biztosítsa az a baromfi mozgását; erre csak az a válaszuk, hogy kaparóhelyek vagy pedig vándortyúkólak által, a mikről majd más alkalommal fogunk megemlékezni.

Bászel Elek.

A raj befogása. Az idén nem sok dolga lesz a méhésznek a rajok befogásával; a hosszú hideg tavasz következtében a kijáró méhek megdermedve, már nem birtak visszatérni a kaptárukba s ez által, nemkülönben a késői virágzás miatt, a családok nem fejlődtek ki elég népessékké. Ezért ha lesz is egy kevés raj, az is csak későn.

Az előrajok reggel 9 órától délután 1 vagy 2 óráig szélesenedő időben szoktak kivonulni; ha délután 2 óráig nem rajzik a család, a méhész bátran ott hagyhatja őket, mert ezen időn túl már nem fog megszökni.

A másodrajok azonban, a terméketlen anyákkal, reggel 8-tól este 6 óráig is kiszoktak jönni. Legjobban szeretnek a méhek eső után, paradús levegőben rajzani; ilyenkor 3—4 raj is kijön egyszerre és egyik a másikára rakodik le. Szóval összeszállnak és hatalmas tömeget alkotnak, a mit aztán úgy kell a méhésznek befogás után szétválasztani, hogy egy kádba, vagy ládába öntve helyezze el egy sötét helyiségbe őket és állítson a kádba annyi zöld ágat, a mennyi raj szállt össze és hagyja ott őket reggelig, mire aztán minden ágra egy raj rakódik fel s így minden ágról külön-külön oda helyezheti a méheket a hová akarja. A raj először nem megy messzire a kaptárától, hanem a közelbe rakódik le, a hol néha 24 óráig is megmarad; attól függ különben, hogy a kiküldött szállásosmálók mikor térnek vissza azzal a jó hírrel, hogy találtak már egy olyan helyiséget, a hová bemelve, megalkothatják az új otthont. Mind a mellett, a mikor a raj kijött, a méhész ne késedelmeskedjék; de ne is kapkodjon, mert a raj egy órán belül nem hagyja el a helyét. Először is hozza rendbe azt a kaptárt, a melybe befogjuk a méheket lakoltatni; rakjunk be a rajhoz mérten 3—4 egész mülépet, a többi pedig kiépített legyen, mert ha sokat építetünk velünk, az a méz rovására történik. 1 kg. viasznak az előállításához 16 kg. mézet is felhasználnak a méhek, így tehát a sok építetetés nem gazdaságos, mert jelenleg pl. 1 kg. mülép 24 korona, míg 1 kg. méz 10—14

korona. Sokan a műlépből csak 2 cm.-t ragasztanak be, a minék a kiépítése még többé kerül. Ha a méhészt nem rendelkezik kiépített lépekkel vagy egész műléppel, akkor olyant tesz be, a milyen van.

A mikor a raj lerakódott, a helyével pedig már készen van a gazda, fogjon hozzá a befogáshoz. Ha nem túlmagasan hozzáférhető helyen van a raj, permetezze meg jól mézes vagy cukros vízzel és azután tartsa alája a rajbefogóládikát vagy kast és rántsa meg a galylyat, vagy az öklével üssön rá, miáltal a rajcsomó beleesik a rajfogóba, a melyet, ha messze vagyunk a méheshez, letesszük a fa alá, hogy a bele nem esettek is behúzódjának estig; ha pedig közel vagyunk, akkor rögtön behelyezhetjük a kaptárba, a kintmaradtak majd visszahúzódnak a régi helyükre. Ha az anya fönt marad az ágon, akkor a raj az új helyéről újból kirepül arra az ágra, a hol az anya maradt, miért is ilyenkor újból be kell a rajt fogni. Ha a raj olyan helyre száll, a honnan nehéz befogni, úgy tegyünk a rajbefogó ládába egy fődött fiasításos lépet és kössük föléje a ládát, a melybe a raj szépen behúzódik s így levehetjük. Vagy ha nem férhetünk hozzá, kössünk egy fiasításos lépet egy hosszú rúdra és ezt nyújtsuk föl a rajhoz, a mely egy-kettőre megtelik méhvel; ha aztán az anya is ráment, helyezük be lent egy rajfogó-ládába, a melybe aztán a többiek is szépen behúzódnak; ha azonban az anya nem ment volna rá, akkor mindaddig nyújtogassuk fel, a míg ilyen szépszerével le nem szedtük az egész rajt.

Van ezenkívül egy ügyes rajbefogó-zsák, a melylyel könnyűségénél fogva, 10 méter magasságból is levehetjük a rajt, ha azt egy megfelelő rúdra erősítjük. A zsákot a földről egy zsinag meghúzással, egy rántásra összecukhatjuk, vagyis: a zsákot a rúddal földugjuk és mikor már a zsák a raj alatt van, azt föltaszítjuk, hogy azt az ágot, a melyen a raj van, a zsák rázza meg, miáltal aztán a rajcsomó leesik és rögtön utána a zsinaggal a zsák száját összecukjuk és így szépen leeresztjük. Hogyha a rajt közvetlen a fa alul nem látjuk, mert az alsó lombok eltakarják, akkor kérjünk meg egy második személyt, a ki majd távolról, a honnan jól látható, hangos szóval irányítja a rajfogó zsákot és így egész jól be lehet fogni.

Néha a raj olyan kellemetlen helyre rakódik le, a honnan befogni nagyon nehéz, az ilyen helyet jó lesz karboliniummal vagy petróleummal bekenni, mert a rajok ugyanazon helyre szoktak lerakódni, a sziklarepedések-ből is karboliniummal űzzük ki őket. A raj kirepülésekor némelyek szoktak csengővel, rossz fazékkal zörögni, hogy a raj ne menjen magasan és messzire, vagy pedig földet szórnak a röpködő méhek közé; ez egy sem jó, mert a méh nem hallgat semmiféle zörgésre és mert ha földet szórunk közéjük, csak akkor szállnak meg alatt, ha az anyára is esik egy csomó, miáltal a ránehezedett föld súlya alatt nem bír magasra emelkedni; csak hogy nincs kizárva, hogy a rádobbott földtől a földre esik, a hol aztán el is pusztul, vagy megeshetik az is, hogy a ráhulló föld letöri a szárnyát; végül pedig, ha piszkos, sáros lesz, a népe nem fogadja el, hanem megölik.

Nincs szebb annál, ha rajzásnál szabadjára engedjük őket; de ha mégis mesterkéltni akar velük valaki, akkor

álljon közéjük egy szőlőpermetezővel és úgy permetezze meg őket jól vízzel, hogy az anyára is bőven hulljon permet, akkor majd nem rakódnak a magasba. Különben erre nincs szüksége az igazi méhesznek.

Még csak azt jegyzem meg, hogy ha a raj a fa törzsére rakódna le, a rajbefogó-ládába ne fölülről lefelé, hanem alulról fölfelé seperjük be a méheket. *Ignác Sándor.*

Különfélék.

Kormányváltás. Ő Felsége Budapesten, 1917. évi június hó 15-én kelt legfelsőbb elhatározásával a Tiszakormány lemondását legkegyelmesebben elfogadni méltóztatván, miniszterelnökké *gróf Esterházy Móricz* titkos tanácsos országgyűlési képviselőt, honvédelmi miniszterré újból *Szurmay Sándor* altábornagyot, személye körüli miniszterré *gróf Batthyány Tivadar* országgyűlési képviselőt, belügyminiszterré *Ugron Gábor* országgyűlési képviselő, nyug. főispánt, pénzügyminiszterré *dr. Gratz Gusztáv* külügyminisztériumi osztályfőnököt, kereskedelemügyi miniszterré *gróf Serényi Béla* titkos tanácsos országgyűlési képviselőt, földmívelésügyi miniszterré *Mezőssy Béla* országgyűlési képviselő, nyugalmazott államtitkár, vallás- és közoktatásügyi miniszterré *gróf Apponyi Albert* titkos tanácsos országgyűlési képviselőt, igazságügy-miniszterré *dr. Vázsonyi Vilmos* országgyűlési képviselőt, horvát-szlavon miniszterré *gróf Zichy Aladár* titkos tanácsos, országgyűlési képviselőt nevezte ki.

Úgy a távozó miniszterek, mint a velük együtt lemondott politikai államtitkárok magas kitüntetésben részesültek.

Pályázati hirdetés az erdőéri szakiskolák tanulóinak felvétele ügyében. A m. kir. földmívelésügyi minisztérium június hó 28-ig terjedő pályázati határidővel pályázati hirdetményt tett közzé a lipótvári és vadászderdei m. kir. erdőéri szakiskolába a folyó év szeptember havában kezdődő új, két éves tanfolyamra való felvételekre nézve.

Mint hogy ezt a pályázati hirdetményt *Az Erdő*-ben való közzététel végett csak június 21-én, vagyis lapunk júniusi számának megjelenése után és a pályázati határidő letelte előtt csak egy héttel kaptuk meg, ennél fogva azt lapunkban már nem hozhattuk. Időközben a pályázati határidő *július 15-ig* meghosszabbított ugyan, mindennek daczára a pályázati hirdetményt júliusi számunkban sem hozhatjuk, mert mire lapunk az érdekeltek kezéhez jut, akkorra már az újabb pályázati határidő is eltelik.

Magyar Vadászok Országos Szövetsége. A vadászat és vadtenyésztés terén mutatkozó rengeteg hiány és sérelem, de különösen a háború alatt átszenvedett teljes vadász-lőszer hiány, arra készítette a magyar vadászokat, hogy a közigazgatás, közélet és a nemes sport szolgálatában álló érdekeik védelmére, országos szervezetbe tömörüljenek. Az égető szükség, gyors segélyért kiáltott s a központi szervező bizottság ezt meghallva, a vidék támogatásával

hirtelen megalapította a Magyar Vadászok Országos Szövetségét. A világháború tüzeiben született szövetség, miniszterileg jóváhagyott alapszabályaira támaszkodva 1917 július 1-én megkezdte működését és az Országos Vadászati-Védegylettel karöltve fog munkálkodni a vadászok és vadászat javára.

Zászlájára felírta: a magyar vadászat összes bajainak orvoslását, hiányainak pótlását; ezek között elsősorban, tagjainak tölténnyel való ellátását; magyar vadász-lőszergyár és magyar vadász-fegyvergyár alapítását; a magyar állami lőporgyár megteremtését, a kellő védelmet nem nyújtó és részben elavult vadásztörvény hibáinak, novelláris úton való sürgős reparálását; a vadászati és fegyveradóról szóló törvényezik revízióját; a vadászberletek körül burjánzó visszaélések és szabálytalanságok megszüntetését stb.

De a közérdekű czélokon kívül és főképen, a szövetség szerető édesanyja is akar lenni a vadászoknak, vadásztársaságoknak, a kihez minden egyes gyermeke — akármi kívánsága, baja, panasza van — a legteljesebb bizalommal és megnyugvással fordulhasson tanácsért, segítségért.

A tagdíj — épen csak hogy neve legyen — évi 6 korona. Ezért minden tag olesó áron kap 2—300 kész töltényt, hüvelyt, lőport pedig tetszés szerinti mennyiségben; fürdőkön, üzletekben, orvosoknál, jelenjős kedvezményt; díjtalan ügyvédi képviselést; a szövetség képeslapját és minden irányban a legmesszebbmenő támogatást.

Érdeklődőknek bővebb felvilágosítással, belépési nyilatkozatokkal a «Magyar Vadászok Országos Szövetsége» titkári hivatala: Budapest, IX, Ferencz-körút 34. készséggel szolgál.

Nevelési segély a hadiárvának. A «Budapesti Közlöny» 1917. évi június hó 13-án megjelent száma közli a kormány 2000. M. E. sz. rendeletét, mely a hadiárvának és hadirokkantak gyermekeinek középfokú és felsőbb iskolai tanulmányok folytatására nyújtandó nevelési segítségről intézkedik.

A nevelési segítség internátusi hely vagy pénzbeli segítség lehet. Az internátusi vagy nevelőintézeti helyeket és azok milyenségét a rendelet nem jelöli meg, a pénzbeli segítséget azonban megmondja: a gimnázium, a reáliskola, a leányközépiskola négy alsó osztályában, valamint a polgári iskolákban és felső népiskolákban a «lakóhelyen 400 korona», «más helyen 600 korona». Az előbbi iskolák felsőbb osztályaiban, valamint az alsó és középfokú szakiskolákban 500, illetve 700 korona. Végül a felsőbb iskolákban és pedig egyetemeken, akadémiákon, tanító-, tanár- és művészképzőkben 600, illetve 800 korona. A nevelési segítség 24 éves korig adható, azonban esetleges más ösztöndíjak vagy pedig a katonai és polgári ellátás ezekbe a nevelési segítségekbe beleszámíttatik. A házasságon kívül született hadiárvának csak abban az esetben kaphatják a kedvezményeket, ha az elhalt vagy eltűnt apa elismerte a gyermeket.

Nevelési segítséget csak az kaphat, a ki jó előmenetelt tanúsít. A segítség adományozása pályázat útján történik. A kérvényt a törvényhatósági hadi gondozó bizott-

sághoz kell beadni, a mely július 20-ig az Országos Hadi-gondozó Hivatalhoz terjeszti fel. A segítséget előzetes félévi részletekben utalják ki. A rendelet érvénye Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

Kedves báró Ghillány! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán Önt földművelésügyi magyar miniszteri állásától ezennel kegyelemben fölmentem és Ömek ezen alkalomból hű és kitűnő szolgálatainak és különösen a háború folyamán kifejtett rendkívüli tevékenysége elismerésül az I. osztályú polgári hadi érdemkeresztet adományozom.

Kelt Budapesten, 1917. évi június hó 15-én.

Károly s. k.

Gróf Tisza István s. k.

*

Kedves Mezőssy! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt földművelésügyi magyar miniszteremmé ezennel kinevezem.

Kelt Budapesten, 1917. évi június hó 15-én.

Károly s. k.

Gróf Esterházy Móric s. k.

*

Földművelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére báró Kazy József államtitkárt ezen állásától saját kérelmére felmentem.

Kelt Laxenburgban, 1917. évi június hó 10-én.

Károly s. k.

Báró Ghillány Imre s. k.

*

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére kitűnő szolgálataik elismerésül *garamveszelei báró Kazy József* belső titkos tanácsos, földművelésügyi miniszteriumi államtitkárnak ezen állásától való fölmentése alkalmából Szent István-rendem középkeresztjét díjmentesen és *dr. abarai és bartóki Bartóky József* belső titkos tanácsos, földművelésügyi miniszteriumi államtitkárnak Ferencz József-rendem nagykeresztjét adományozom.

Kelt Laxenburgban, 1917. évi június hó 10-én.

Károly s. k.

Báró Roszner Ervin s. k.

*

Ő császári és apostoli királyi Felsege Laxenburgban, 1917. évi június hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával kitűnő szolgálatait elismerésül *Térji Béla* főerdőtanácsosi czímmel és jelleggel felruházott m. kir. erdőtanácsosnak a II. osztályú polgári hadi érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

*

Ő császári és Apostoli Királyi Felsege folyó évi május hó 20-án kelt legfelsőbb kéziratával az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálatait elismerésül *Bágyoni Szabó Endre* erdőmérnöknek a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

*

A kolozsvári m. kir. erdőigazgató főnöke *Drozdják Ferencz, Fekete József, Domokos Nagy Péter, Walland Gyula, Fekete Sándor, Szilágyi Márton, Kiss Sándor, Kalász János, Gáspár József, Schleichardt Nándor és Török István* m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké nevezte ki.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Schillinger Béla* m. kir. segéderdőmérnököt Lippáról Királymezőre s megbízta a királymezői alsó m. kir. erdőgondnokság vezetésével.

*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter áthelyezte Payer Sándor m. kir. erdőtanácsost Garampéteriről Besztercebányára s megbizta a besztercebányai m. kir. erdőgondnokság vezetésével.

*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter áthelyezte Erdődi György m. kir. főerdőmérnököt Besztercebányáról Újbányára (erdőgondnoknak), Zathureczky Nándor m. kir. erdőgondnokot Zólyomból Illavára (erdőgondnoknak), Payer Arthur m. kir. erdőmérnököt Garamladomérről Zólyomba erdőgondnoknak) és Pascu Viktor m. kir. erdőmérnököt Illaváról Garamladoméra (erdőgondnoknak).

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1917. évi június hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába

Vadassy László — 60 fill., Nyers János 5.—, Liptóújvári főerdőhiv. hd. 20.—, Nagybányai főerdőhiv. 66.—, Ódor Ignác hd. 6-20, Dr. Dimitrievics Vladimir hd. 7-40.

2 koronát fizetett: Horváth Gyula, Szlavkay József, Tóth Mihály, Engli Vilmos, Glavács Lajos, Winkovich Márton, Argyelán György, Kreuty János.

3 koronát fizetett: Dudák Ernő,

4 koronát fizetett: Somogyi Zoltán, Kovács B. Pál, Faulvetter Ignác, Klinovszky Rezső, Drexler Ignác, Fehér József.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem a kiadóhivatalunk eszközei a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobbbarányi címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főleg reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

N. J. I. Hozassa meg Stark Dezső: «A vadász-vizsla nevelése, időmitása és gyógykezelése» című művét. Kapható Stark Dezső főerdésznél — Drávatamási. Ára 2 korona.

2. A kórisbogarakat tessék az alábbi budapesti gyógyáru nagykereskedőknek megvételre felajánlani: Kochmeister Frigyes utódai, V., Hold-utca 8; Központi gyógyszerraktár, VIII., Aggteleki-utca 8; Neruda Nándor, IX., Tepey-utca 23; «Pharmacia» gyógyszerészeti vállalat, VII., Rottenbiller-utca 40; Thallmayer és Seitz, V., Zrínyi-utca 3.

3. A 15 fillért a lap javára bevételeztük.

P. F. A háború alatt az állam nem oszt ki tenyésznyulakat. Tessék ez iránt Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő úrhoz, Eperjes fordulni.

H. T. Sürgesse meg a jutalom kiutalását annál a községi előjáróságnál, amelynek a szökevény hadifoglyokat átadta; ha ez célra nem vezetne, úgy emeljen panaszt a szolgabírói, vagy az alispáni hivatalnál.

A 15 fillért a lap javára bevételeztük.

G. I. Tessék «A Természet» című lap szerkesztőségéhez, Budapest (Székesfővárosi állat- és növénykert), fordulni.

S. S. I. A mézbor készítéséhez a szabadban felfogott eső-, folyó-, vagy felforralt és megszürt kútvizet használunk.

90 liter víz és 10 kg méz 5 %-os-, 80 liter víz és 20 kg méz 10 %-os-, tehát jó asztali bort ad.

Finomabb, különösen édes borokhoz több, 25—30 % mézre van szükség, mert az erjedés meg nem szűnik addig, míg cukor van a mustban, vagy míg annyi szesz nem képződik benne, amennyi megbénítja az erjesztő gombák tevékenységét, ami hidegebb helyiségben 10—12 % melegebb helyiségben pedig 14—16 % szesztartalomnál következik be. 35 %-ot meghaladó mézet azonban ne vegyítsünk a vízbe, mert a bor túlédes és — amint mondják — vastag lenne.

Ha készen van a must, felforraltjuk, habját leszedjük és — ha csak közönséges borra számítanánk és tiszta a must — mindjárt hordóba tölthetjük; ellenkező esetben meg kell azt szűrni.

Ha a muston erősen érezhető volna a méz szaga, vagy íze, máto-gassunk bele tüzes vasat, közbe közbe megkeverve azt, mindaddig, míg sajátságos szagát és ízét el nem veszi; vagy takarjuk be 3—4 rétegben összehajtott vizes lepedővel; — ha pedig lehűlt és szagát el nem veszítette, hevítsük fel újból és ismételjük meg az előbbi műveletet.

Átható szagú, éles ízű, vagy igen barna mézet ne válasszunk, különösen finom borokhoz, épen nem. Erre a célra legjobb a tiszta akáczméz.

Hogy megtisztuljon a must, miután felforraltuk és habját leszed-tük, tegyünk bele 100 literenként — részletekben 1½—2 kiló porrá-tört krétát, vagy égetett márványt és csendes tűznél tovább hevítve, keverjük át jól habját pedig szedjük le.

Ha a must nem vet már habot, töltsük át tiszta faedénybe és vár-juk meg, míg annyira lehül, hogy nem forráz, a kréta pedig leülleszik a fenékre. Ekkor öntsük vissza a tisztáját az időközben kiöblített üstbe, tegyünk belé vagy két marék lágyfaszenet és hevítsük addig, míg forrásnak indul, mire lehűtjük és nemez szűrőn megsűrjük, végre pedig derítjük azt.

Igy a kréta közömbösíti a savakat, a faszén elnyeli a méz szagát, a szűréssel, derítéssel megszabadítjuk a mustot a kréta és szénpor-nak minden legkisebb parányaitól.

Miután a tiszta mustot megfelelő hordóba — de nem egészen tele — öntöttük, adjuk hozzá a következőket:

100 liter mustba 200 gramm tisztított borkősavat, 100 gramm konyhasót, 50 gramm borkősavas káliumot, 50 gramm foszforsavas nátront; a fehér borba 8—10, a vörösbe 20—25 gramm tannint. Mindezeket néhány liter mustban feloldva, töltsük a mustba s meg lesz benne minden, ami a természetes borokban van.

Ha az ekként készült mustnak az erjedését az időre bízzuk, az er-jedés nagyon késheketik, miközben rothasztó gombák juthatnak bele, miáltal a must megdohosodik, vagy megkeseredik.

A dolgot tehát ne bízzuk a véletlenre, hanem tegyünk a mustba 1—2 liternyi tiszta horseprót, vagy pedig 3—4 maréknyi összezúzott s már erjedésnek indult szőlőt mindenestől.

De megfelel az erjesztés céljának egy 6—8 kilónyi jóféle bortör-köly is, melyet egy kádba téve, reá öntjük a 100 liternyi mézmust ¼—½ részét. Ezt összezsomoszoljuk, 24 óra múlva leszűrjük, kisaj-toljuk és a mézmusthoz öntjük. Azután a hordót jól meghengergetjük, helyre állítjuk, szádallóját felszabadítjuk s nedves ruhával letakarjuk, vagy pipát alkalmazunk reá, mire az erjedés azonnal megindul s elég tökéletes lesz.

A kevesebb cukrot tartalmazó mustféléknek + 13—14 C foknyi, a magasabb cukortartalmú mustnak azonban + 18—20 C foknyi hőmér-sék szükséges.

A megjelölt hőmérsékben a gyengébb borok 14—16, az erősebbek 50—60 napig; alantasabb hőmérsékben pedig 3—4 hónapig is erjed-hetnek.

Ha bevégződött a vörös erjedés és megtisztult a bor, lefejtjük más hordóba; azután pinczébe helyezve, szádallóját az utóerjedés időszakára nem verjük be szorosan, mert még mindig fejlődik benne szabadulni vágyó szén-sav.

Végre pedig, ha már teljesen megtisztult, újtól lefejtjük s néhány hónap múlva — amint megnyugodott — palackokba is húzhatjuk.

Gyakori eset, hogy a 30—35 % mézrel készült borok savtartalma kevés; ezen a hiányon tiszta borkősavval segítünk, melynek mennyi-ségét ízlésünk szerint határozzuk meg.

A tokajhoz hasonló lesz a bor, ha 80—85 liter gyengébb — de már teljesen kész mézborba 15—20 kiló mézet, 4—5 kiló mazsolaszőlőt, 150 gramm tisztított borkősavat 100 gramm konyhasót és 15—20 gramm tiszta hamuszirt vegyítünk. A bort meleg helyen erjesztjük; lefejtés után pedig egy palack valódi tokajit, vagy 0.2 liter tokaji eszenciát töltünk bele.

Vörös bor előállításához legalább ¼ részben fekete meggy, vagy földi szeder kisajtott leve szükséges. Ha sűrű volna a must, felhígítjuk vízzel és hektoliterenként 12—13 kiló mézet, 200 gramm borkősavat, 100 gramm konyhasót, 100 gramm foszforsavas nátront és 100 gramm tannint teszünk bele; minthogy ez a keverék hevítve — sterilizálva — nincsen, az erjedés önként következik be s hozzá a közönséges pincze hőmérséklete is elegendő.

2. Olasz ludat talán az «Aurora» fajállattelenen — Rákosszent-mihály (Budapest mellett) — vagy a M. Kir. Baromfitenyésztőtelepen, Gödöllő, kaphat.

R. G. Felhívását nem találtuk közölhetőnek, mert az a mozgalom, amit ön tervez, egyáltalán nem vezethet célhoz, mert hiszen a kormány-

nak semmi beleszólása nincs és nem is lehet abba, hogy a birtokosok saját alkalmazottjaiknak milyen javadalmazást adjanak vagy hogy alkalmazottjaiknak nyugdíjat, családi pótlékot, stb. biztosítsanak.

B. G. Sajnálattalunkra nem tehetünk az önök érdekében semmit s ez a kormánynak sincs módjában, mert sem a kormány, sem mi, nem kérhetjük és nem kényszeríthetjük a birtokosokat, arra, hogy alkalmazottjainak milyen javadalmazást adjanak.

V. M. Bártia. A m. kir. belügyminiszter úrnak 1885. évi 3734. szám alatt hozott határozata szerint eltévedt sebzett szarvasnak ön-hatalmú levágása vadászati kihágást nem képez ugyan, de ilyen esetekben idegen ingó dolog jogtalan elsajátításának vétsége látszván fennforogni, a cselekmény elbírálása az illetékes kir. bíróság elé tartozik.

E. V. A. O. Sz. A ruhabeszerzési segély jár az irodai napibéreseknek is.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Erdészi, vagy fővadászi állást keres 48 éves, róm. kath., erőteljes, szakvizsgázott fővadász, ki a kis- és nagyvad tenyésztésében több évi gyakorlattal bír. Beszél magyarul, németül és tótul. Címe a szerkesztőségénel megtudható. (7.)

Nagyobb erdőbirtokon erdőőri állást keresek. Jelenleg segéderdőőri minőségben vagyok alkalmazva s az erdészeti és gazdasági munkálatokban, valamint felmérések önálló végzésében teljesen jártas vagyok, mikről jó bizonyítványokat tudok felmutatni. Czimem: Koós István Arló (Borsod megye). (8.)

Vadászi vagy erdőőri állást keres esetleg azonnali belépésre is róm. kath., nős, családost, szakvizsgázott erdőőr; jó bizonyítványai vannak s hosszabb gyakorlata van a vadászal és az erdészet terén; a mezőgazdasági munkák vezetésében is jártas. Címe a szerkesztőségénel megtudható. (9.)

38 éves, nőtlen róm. kath. rokkant altiszt, aki végleg el van bocsájtva, ép kezű és lábú, erős, magas, az erdőőri szakiskolát vadászterdön végezte, szakvizsgázott erdőőr, kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, magyar, német és tót nyelvet szóban és írásban bírja, mint erdőőr vagy vadőr állandó állást keres. Címe, mint Rökkant katona a szerkesztőségénel megtudható. (10.)

Erdőőrnek ajánlkozik uradalomba 27 éves, értelmes, szerényigényű ember. Címe a szerkesztőségénel megtudható. (11.)

HIRDETÉSEK

Mézet, viaszt, kőrishogarat, anyarozsot állandóan vásárol, mintázott ajánlatot kér Fischer Izidor Zalaegerszeg. Czim megörzendő. (1. VI. 5.)

Mézet, viaszot, sonkolyt állandóan a legmagasabb napi áron vásárol a «Méh» a Magyar Méhészek Értékesítő Szövetkezete, Budapest, VI., Frangepán-utca 33/c. Árajánlattal egyidőben minta is küldendő. (2. V. 2.)

Hiába! mégis csak a «Vadászat és Állatvilág» a legjobb és legolcsóbb képes vadászati szaklapja az országnak; az egyetlen tökéletes baromfi-, galamb- és házi-nyultenyésztési képes lap pedig a «Szárnyasaink». — Mutatványszámokat díjtalanul küld a kiadóhivatal, Budapest, IX., Ferencz-körút 34. (3. III. 1.)

3088/1917. szám.

Termelt tölgy- és cseresznyerönkő, nyárhaszonfa, tölgypadló és tölgyküllő eladás. A lugosi m. kir. erdőigazgatóság vasuti állomás melletti faraktáraiban készletezett 789·55 m³ tölgy és 8·25 m³ cseresznyerönkő, 151·88 m³ nyárhaszonfa, 202·205 m³ vasuti talpfáról lemetszett tölgypadló, 14,832 db tölgyküllő tizenhét (17) eladási csoportban zárt írásbeli ajánlatok mellett nyilvános versenytárgyaláson eladatik.

A zárt írásbeli ajánlatok 1917. évi augusztus hó 21-én délután 3 óráig a lugosi m. kir. erdőigazgatóságnál nyújtandók be, hol azok 1917. évi augusztus hó 22-én délelőtt 9 órakor nyilvánosan bontatnak fel.

Részletes adatok, árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlapok és borítékok a lugosi m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Lugos, 1917. évi július hó 6-án.

(5.)

M. kir. Erdőigazgatóság.

Pályázati hirdetés. A m. kir. kincstári erdő-áltisztek- és szolgák fiúgyermekéi részére Rózsahegyen (Liptó vm.) létesített tápintézetbe való felvételére.

Ezen tápintézet célja, hogy a növendékek a rózsahegyi elemi iskolát látogatván, az intézetben lakáson és ellátáson kívül, megfelelő felügyeletben részesüljenek.

A felvétel iránt a megnevezett és évi fizetéssel bíró alkalmazottak, mint szülők, illetőleg gyámok folyamodhatnak oly esetben, midőn gyermekük, illetőleg gyámoltjuk az iskolától való nagyobb távolság miatt, vagy más okból a törvényszabta elemi iskolai oktatásban nem részesülhet.

Az 1 (egy) korona okmánybélyeggel ellátott és szolgálati uton benyújtandó kérvényhez a következő melléletek csatolandók:

a) születési bizonyítvány, melyből kitűnik, hogy a felveendő fiúgyermek legalább hatodik életévét betöltötte;

b) oltási bizonyítvány;

c) a testi és lelki épséget igazoló kincstári vagy vármegyei, illetve más közhatósági orvosi bizonyítvány;

d) a felettes kincstári erdőhatóság bizonyítványa, melyből kitűnik, hogy a gyermek szülője illetőleg gyámja lakhelyén magyar nyelvű oktatásban nem részesülhet.

Tájékoztatásul megjegyeztetik, hogy a gyermekek ellátási költségeihez a szülők vagy gyámok által a javadalmazás és szolgálati minőség fokozata szerint évi 80, 100 és 120 korona hozzájárulás fizetendő, mely összegek a szülők, vagy gyámok illetményeiből 10 (tíz) havi részletben levonatni fognak.

A kérvények benyújtásának határideje folyó évi július hó 25. napja lévén, folyamodók figyelmeztetnek, hogy kérvényeiket legkésőbbben a jelzett napig felettes hatóságukhoz benyujtsák, mert későbbben érkező kérvények figyelembe nem vehetők.

A tápintézet szervezetét ismertető, részletes szabályzatról felvilágosítás nyerhető minden kincstári erdőhatóságnál.

Liptóújvárott, 1917. évi június hóban.

(4.)

M. kir. Főerdőhivatal.